

OSO Natura 2000
DOLINA GÓRNEGO NURCA
II Spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy
Gminny Ośrodek Kultury w Boćkach
3 września 2025 r.

Paweł Białomyzy
Tomasz Tumiel
Michał Korniluk

fot. Paweł Białomyzy

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OSO Natura 2000

DOLINA GÓRNEGO NURCA

- Kwerenda danych
- Weryfikacja listy przedmiotów ochrony
- Rozmieszczenie występowania przedmiotów ochrony w obszarze
- Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony
- Zagrożenia
- Cele działań ochronnych
- Działania z zakresu monitoringu
- Wskazania do dokumentów planistycznych

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

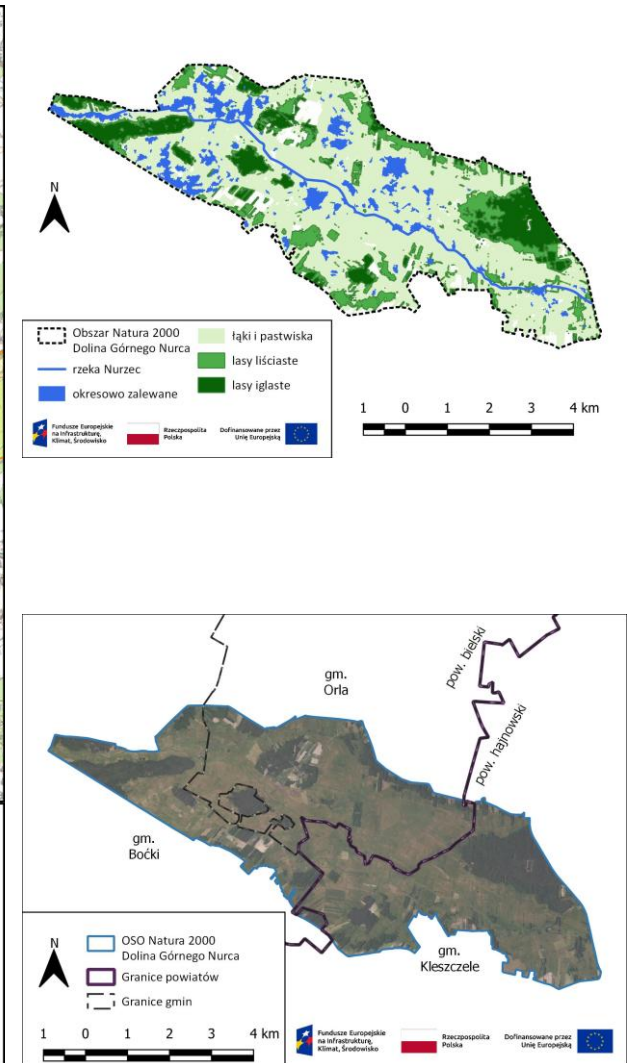
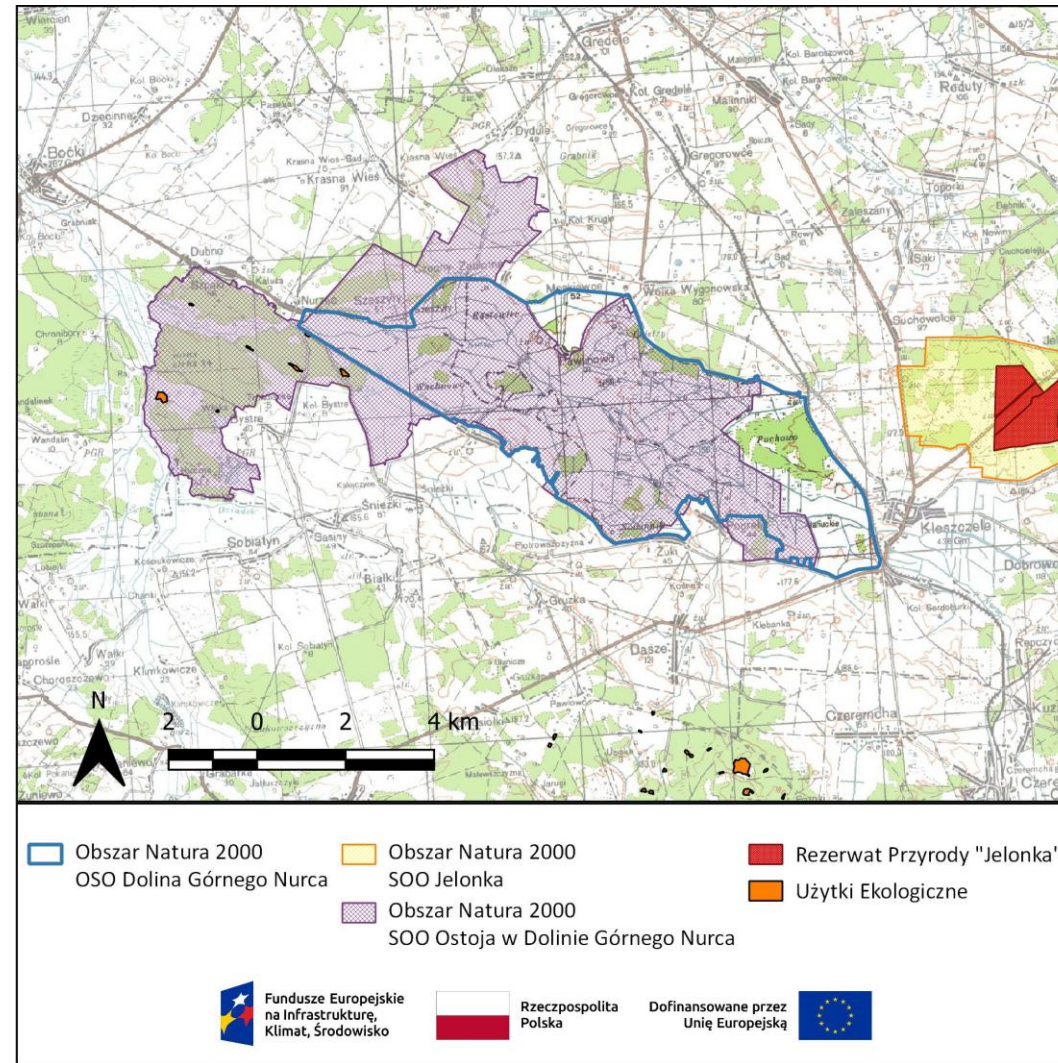
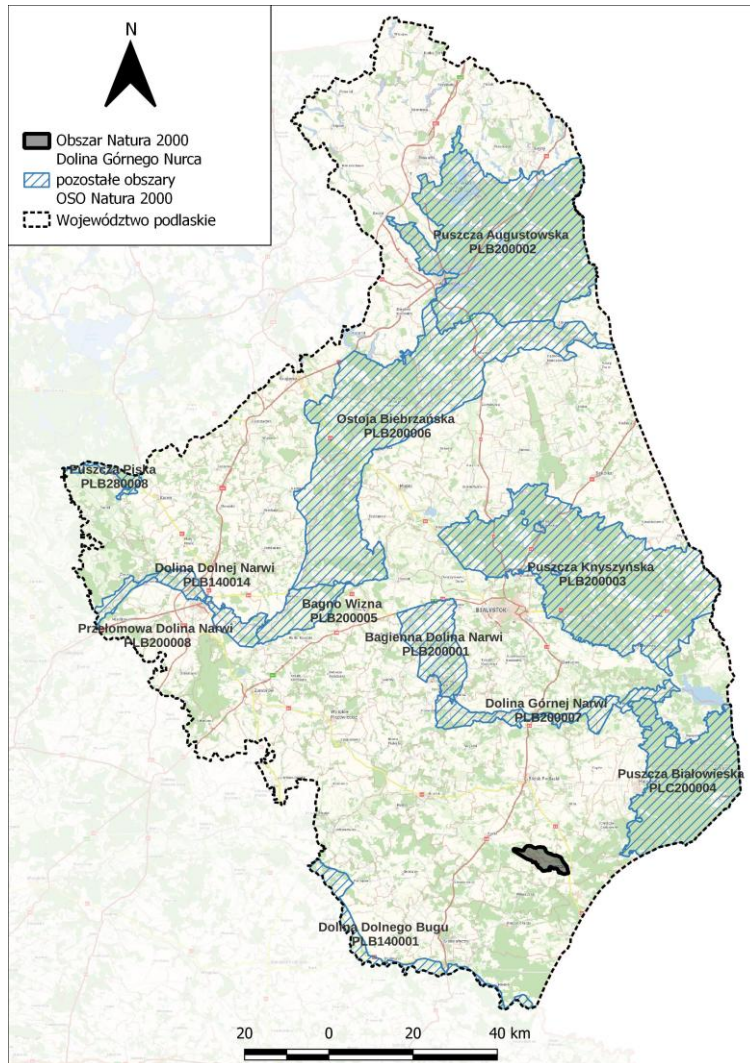

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Obszar Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

WERYFIKACJA GRANIC OBSZARU NATURA 2000

Aktualne dane dotyczące przedmiotów ochrony

- Białomyzy P., Grygoruk G., Świętochowski P., Tumiel T. 2022. Raport z monitoringu wybranych gatunków ptaków na obszarze OSO Natura 2000 Dolina Górnego Nurca PLB200004 w 2022 r. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku
- Budka M., Kokociński P. 2015. The efficiency of territory mapping, point-based censusing, and point-counting methods in censusing and monitoring a bird species with long-range acoustic communication—the Corncrake *Crex crex*. *Bird Study* 62:153–160.
- Budka M., Kokociński P., Bogawski P., Nowak M., Białas J.T., Machura M. 2021. Seasonal changes in distribution and abundance of a local Corncrake population. *J Ornithol* 162, 17–29
- Korniluk M., Szczęch R., Grajewska A., Antczak K. 2022. Raport końcowy z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w ramach zadania A.4 Doszukiwanie nowych stanowisk dubelta w ostojach w projekcie LIFE17 NAT/PL/000015. Natura International Polska
- Krupiński D. 2014. Inwentaryzacja błotniaka łąkowego w ostojach Natura 2000 w latach 2013-2014. Raport końcowy. Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”, Warszawa.
- Tumiel T., Białomyzy P., Budka M., Dojlida M., Henel K., Krajewski Ł., Marczakiewicz P., Pugacewicz E., Potocka M., Świętochowski P. 2024. Regres populacji cietrzewia *Lyrurus tetrix* na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 2006-2023. *Ornis Polonica* 65. 171-183.
- Zbyryt A. 2022. Raport końcowy z inwentaryzacji błotniaka łąkowego *Circus pygargus* na obszarze Natura 2000 Dolina Górnego Nurca PLB200004. Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku.

Dane niepublikowane:

- Monitoring na powierzchniach próbnych w ramach PMS (programy MPD, MDU i MSL)
- TP Dubelt 2014-2025 – inwentaryzacje terenowe uzupełniające

Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[Powrót](#)

Gatunki		Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość	Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks	C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
B	A052	Anas crecca			r	1	1	p		P	D		
B	A055	Anas querquedula			r	1	3	p		P	D		
B	A255	Anthus campestris			r	3	3	p		P	D		
B	A089	Aquila pomarina			r	1	2	p		P	D		
B	A222	Asio flammeus			r				P	DD	D		
B	A224	Caprimulgus europaeus			r	9	9	cmale		M	D		
B	A031	Ciconia ciconia			r	22	22	p		P	D		
B	A030	Ciconia nigra			r	1	1	p		P	D		
B	A081	Circus aeruginosus			r	1	2	bfemale		P	D		
B	A082	Circus cyaneus			r				P	DD	D		
B	A084	Circus pygargus			p	1	1	p		G	C	C	C
B	A122	Crex crex			r	191	215	cmale		M	C	C	C
B	A236	Dryocopus martius			p	5	5	i		P	D		
B	A153	Gallinago gallinago			r	15	31	p		P	D		
B	A154	Gallinago media			r	1	3	cmale		P	D		
B	A127	Grus grus			r	1	5	p		P	D		
B	A156	Limosa limosa			r	1	3	p		M	C	C	C
B	A246	Lullula arborea			r	28	29	p		P	D		
B	A160	Numenius arquata			r	1	2	p		M	C	C	C
B	A072	Pennis spivorus			r	1	1	p		P	D		
B	A409	Tetrao tetrix			p	1	2	i		M	C	C	C

Lista przedmiotów ochrony po weryfikacji:

A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*

A122 Derkacz *Crex crex*

A154 Dubelt *Gallinago media* (+)

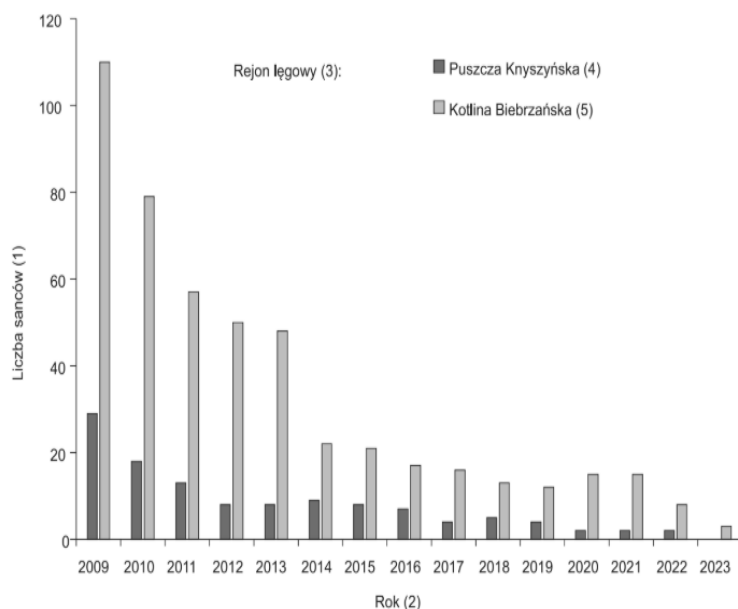
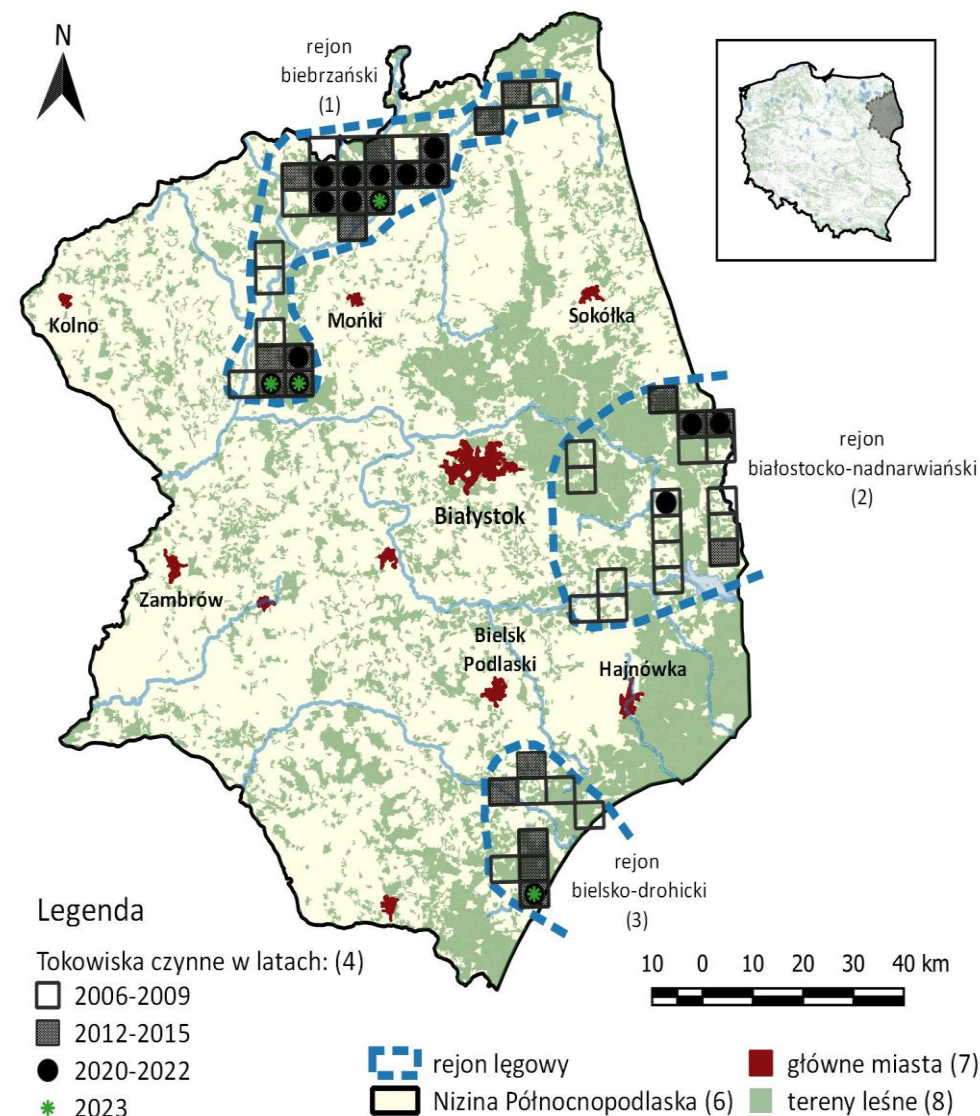
A156 Rycyk *Limosa limosa*

A160 Kulik wielki *Numenius arquata*

A409 Cietrzew *Lyrurus tetrix* (-)

A409 cietrzew *Lyrurus tetrix*

- Populacja krajowa szacowana jest na zaledwie 200 samców (Chodkiewicz i in. 2019).
- Zagrożony (EN) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- Jeden z najszybciej zanikających gatunków ptaków w kraju.
- W 2023 r. na Nizinie Północnopolaskiej zaledwie 4-5 samców (Tumiel i in. 2024).
- W 2025 r. prawdopodobnie już tylko 3 samce na Nizinie PP

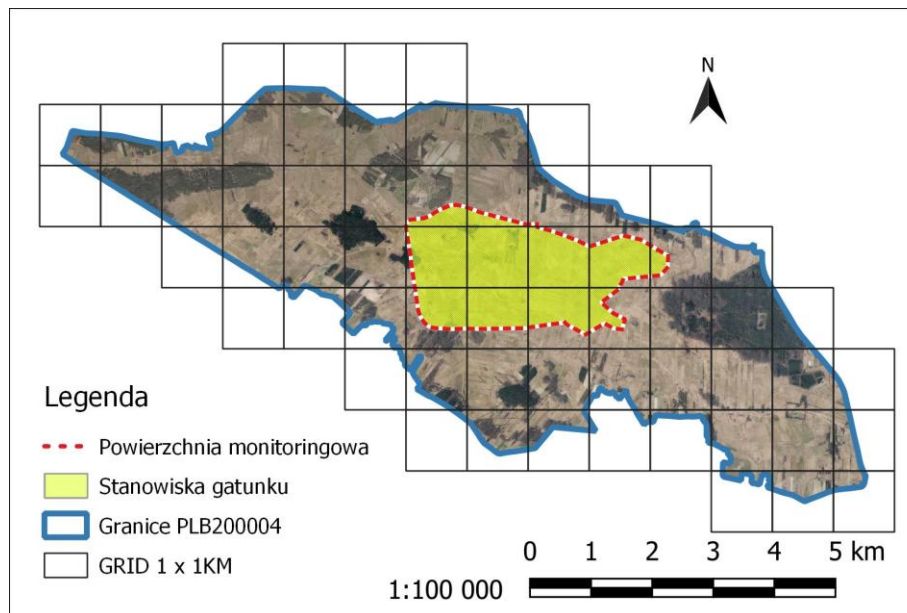
fot. Grzegorz Grygoruk

A409 cietrzew *Lyrurus tetrix*

Liczebność w OSO Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (samce)	Źródło
2008	8	Pugacewicz 2009
2014	1	TP Dubelt
2022	0	Ekspertyza zlecona przez RDOŚ (Białomyzy i in. 2022)

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

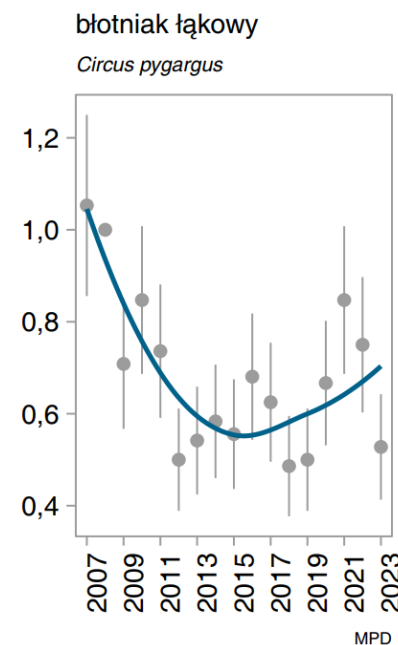
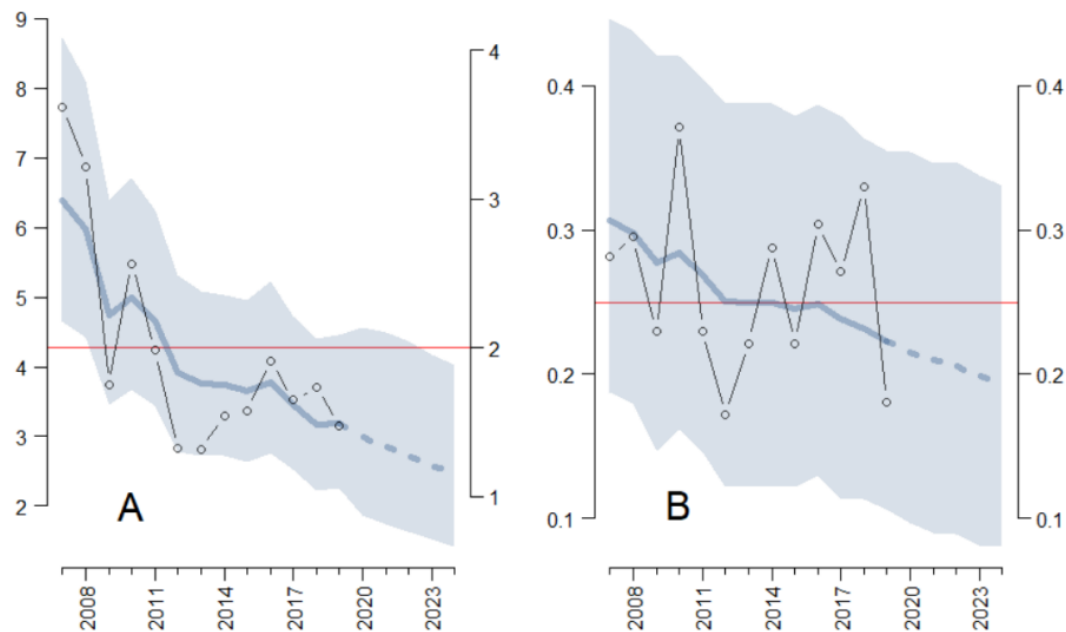
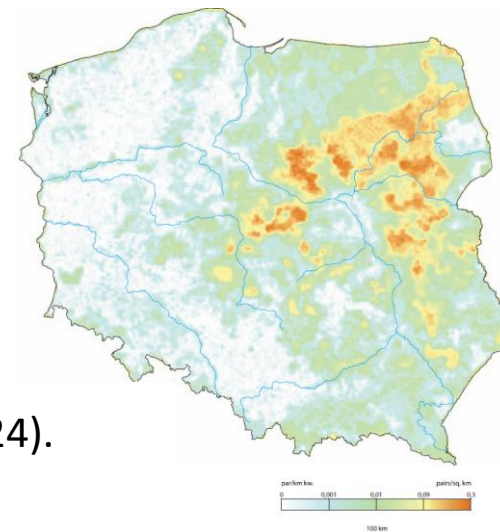
fot. Paweł Białomyzy

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

fot. Paweł Białomyzy

- Liczebność w kraju ~ 2 800 par (Kuczyński i in. 2020).
- Występuje głównie na wysoczyznach Podlasia i Mazowsza.
- Narażony na wyginięcie (VU) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- Tendencje spadkowe w latach 2008-2020 (Kuczyński i in. 2020).
- Stabilizacja liczebności w latach 2021-2023 (Beuch i in. 2024).

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

fot. Paweł Białomyzy

Liczebność w Obszarze Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (pary)	Źródło
~1990	9	Pugacewicz 2009
2004	ok. 19	Pugacewicz 2009
2008	17-18	Pugacewicz 2009
2013-2014	2	Inwentaryzacja TP Bocian (Krupiński i in. 2014)
2022	1	Ekspertyza zlecona przez RDOŚ (Zbyryt A. 2022)

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

fot. Paweł Białomyzy

Liczebność wg SDF: 1 para (wcześniej 9-19 par)

Ocena ogólna SDF: C

Aktualna liczebność: 1 para (2022)

Ocena stanu ochrony:

Populacja: U2

Siedlisko: FV

Szansa zachowania gatunku: U1

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

fot. Paweł Białomyzy

Parametr wskaźnika	Wskaźnik	Kryteria dla oceny FV (stan ochrony właściwy)	Kryteria dla oceny U1 (stan ochrony niezadowalający)	Kryteria dla oceny U2 (stan ochrony zły)	Ocena stanu ochrony poszczególnych wskaźników	Ocena poszczególnych parametrów	Ocena ogólna stanu ochrony
stan populacji	CIP_p1	>5 p	2-5 p	0-1 p	U2	U2	U2
	CIP_p2	trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny, wzrost lub spadek do 10%	trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%	U1		
stan siedliska	CIP_s1	otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk ekstensywnie użytkowanych rolniczo z niską roślinnością powyżej 80%	otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk umiarkowanie użytkowanych rolniczo z niską roślinnością w przedziale 50-80%	otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk intensywnie użytkowanych rolniczo z niską roślinnością poniżej 50%	FV	FV	
	CIP_s2	udział trwałych użytków zielonych >20% powierzchni	udział trwałych użytków zielonych 5–20% powierzchni	udział trwałych użytków zielonych <5% powierzchni	FV		
Perspektywy ochrony/zachowania gatunku		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości, nie obserwuje się negatywnych zmian w populacji i siedlisku. Zachowanie gatunku w perspektywie 10—20 lat jest niemal pewne	Zachowanie gatunku w perspektywie 10—20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym negatywnym oddziaływaniom i przewidywanym umiarkowanym zagrożeniom	Zachowanie gatunku w perspektywie 10—20 lat będzie bardzo trudne, silne negatywne zmiany w populacji i siedlisku lub przewidywane znaczne zagrożenia w przyszłości (praktycznie nie do wyeliminowania)	U1	U1	

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

fot. Paweł Białomyzy

Cele działań ochronnych

- Zachowanie populacji gatunku w stanie ochrony U1 czyli na poziomie minimum 2 par (obecnie U2)
- Zachowanie siedliska gatunku co najmniej w stanie ochrony FV

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

Zagrożenia istniejące

PA05

- Zaprzestanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzestanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA06

- Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych

Zagrożenia potencjalne

PI01

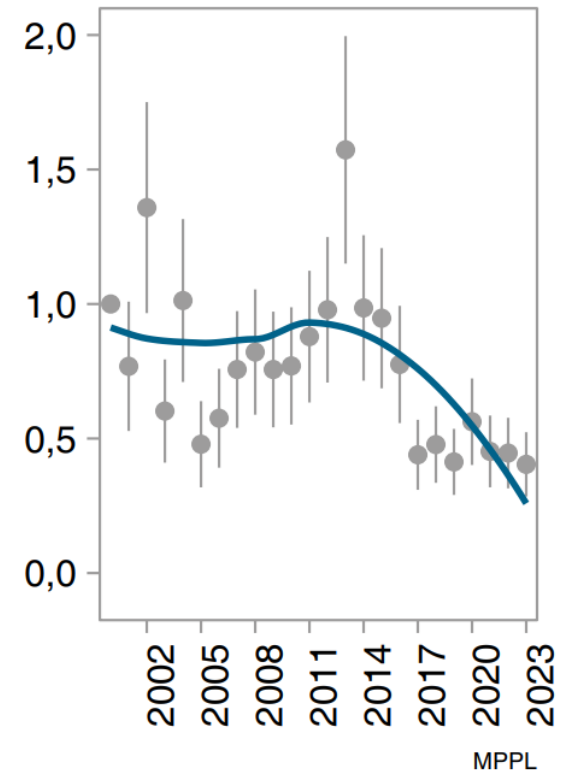
- Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla UE

PM07

- Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu (*drapieżnictwo, sukcesja*)

A122 derkacz *Crex crex*

- Liczebność w kraju około 45 000 samców (Chodkiewicz i in. 2019).
- Narażony na wyginięcie (VU) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- W ostatnich latach gwałtowny spadek liczebności krajowej populacji w tempie ok. 8% rocznie.

A122 derkacz *Crex crex*

Liczebność w Obszarze Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (samce)	Źródło
2005	206-229	Wilk 2010
2008	214-216	Pugacewicz 2009
2014-2018	3,2-5,8/1 km ²	Budka i in. 2020
2022	191-215	Ekspertyza zlecona przez RDOŚ (Białomyzy i in. 2022)

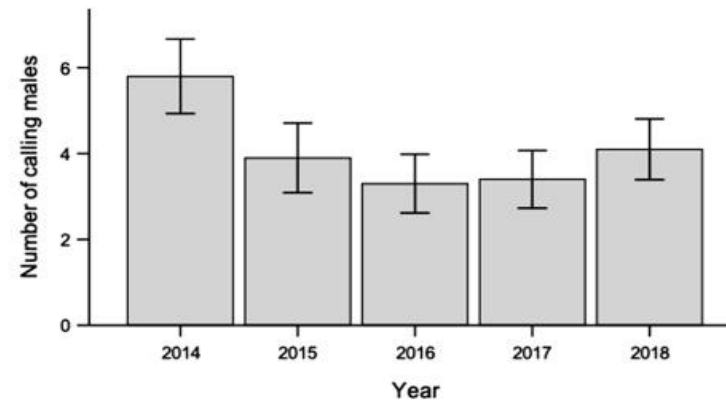

Fig. 2 Observed mean ($\pm$ SE) number of calling male Corncrakes per study plot between 2014 and 2018

A122 derkacz *Crex crex*

Liczebność wg SDF: 191-215 samców (wcześniej 209-229 samców)

Ocena ogólna SDF: C

Aktualna liczebność: 191-215 samców (2022)

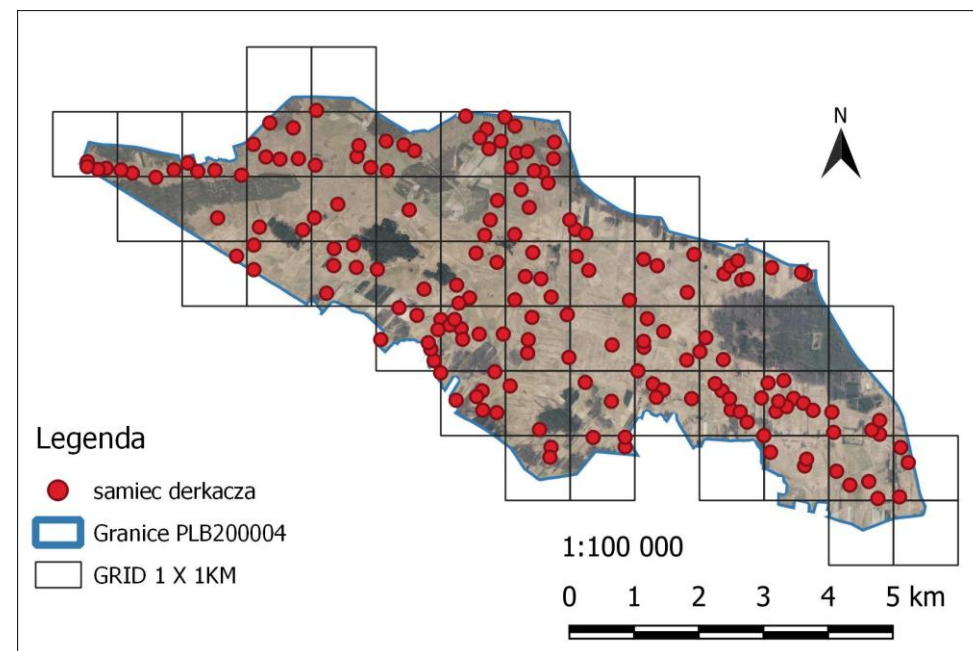
Ocena stanu ochrony:

Populacja: FV

Siedlisko: U1

Szansa zachowania gatunku: U1

fot. Grzegorz Grygoruk

A122 derkacz *Crex crex*

Zagrożenia istniejące

PA06

- Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych

PA22

- Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne (*niefunkcjonalne melioracje*)

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*wczesne koszenie niekoszonych wcześniej fragmentów łąk*)

PG22

- Zaniechanie akwakultury

PJ03

- Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu

Zagrożenia potencjalne

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*nawożenie*)

PI01

- Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla UE

PM07

- Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu (*drapieżnictwo, sukcesja*)

fot. Grzegorz Grygoruk

A122 derkacz *Crex crex*

Cele działań ochronnych

- Zachowanie populacji gatunku w stanie ochrony FV czyli na poziomie minimum 190 samców
- Poprawa jakości siedliska z U1 do FV (kryterium uwilgotnienia)

fot. Grzegorz Grygoruk

A156 rycyk *Limosa limosa*

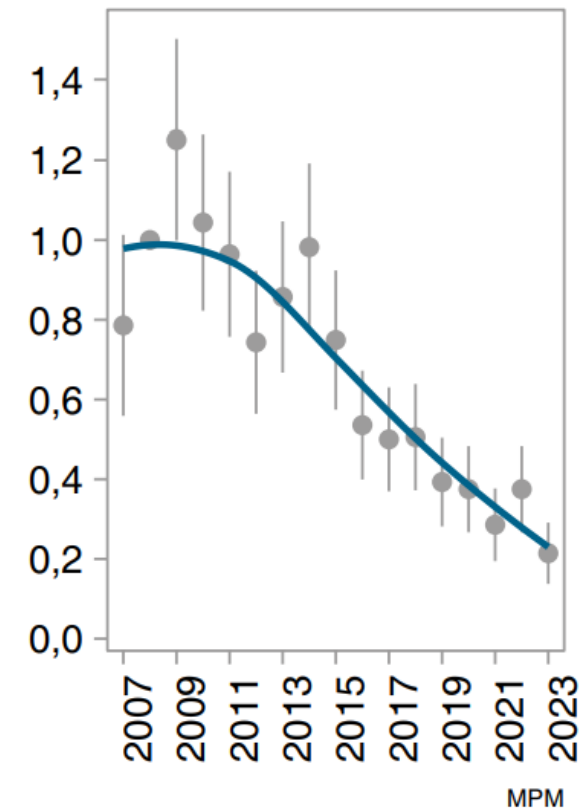
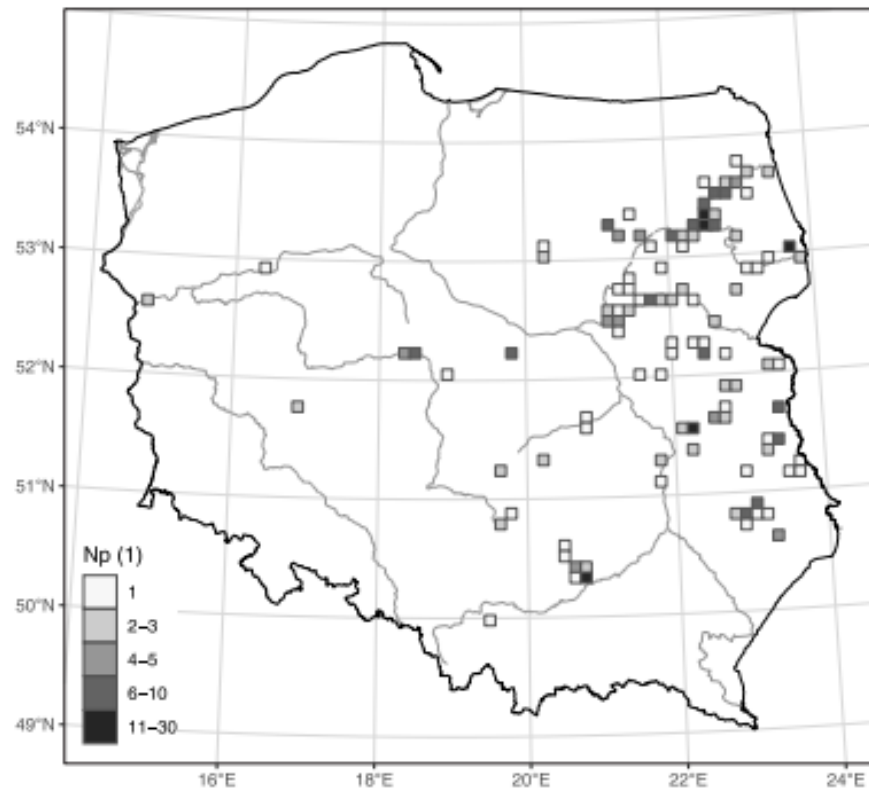

fot. Paweł Białomyzy

A156 rycyk *Limosa limosa*

- Populacja krajowa szacowana jest na zaledwie 380-420 par w roku 2021 (Beuch i in. 2023).
- Krytycznie zagrożony (CR) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- W skali całego kraju spadek populacji od lat 80. XX wieku do roku 2016 oszacowano na 80–90% (Chodkiewicz et al. 2019).

A156 rycyk *Limosa limosa*

Liczebność w Obszarze Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (pary)	Źródło
2005-2006	13-31	Wilk 2010
2008	13-14	Pugacewicz 2009
2018-2021	1-3	P. Białomyzy – dane niepublikowane
2022	0	Ekspertyza zlecona przez RDOŚ (Białomyzy i in. 2022)
2025	2	Niniejsza ekspertyza

fot. Paweł Białomyzy

A156 rycyk *Limosa limosa*

Liczebność wg SDF: 1-3 par (wcześniej 13-31 par)

Ocena ogólna SDF: C

Aktualna liczebność: 2 pary (2025)

Ocena stanu ochrony:

Populacja: U2

Siedlisko: U1

Szansa zachowania gatunku: U1

A156 rycyk *Limosa limosa*

Zagrożenia istniejące

PA05

- Zaprzestanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzestanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA06

- Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych

PA22

- Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne (*niefunkcjonalne melioracje*)

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*wczesne koszenie niekoszonych wcześniej fragmentów łąk*)

PG22

- Zaniechanie akwakultury

PJ03

- Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu

Zagrożenia potencjalne

PA05

- Zaprzestanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzestanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*nawożenie*)

PB01

- Przekształcenie na las gruntów o innym użytkowaniu lub zalesianie (z wyłączeniem odwadniania)

PI01

- Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla UE

PM07

- Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu (*drapieżnictwo, sukcesja*)

A156 rycyk *Limosa limosa*

Cele działań ochronnych

- Poprawa stanu ochrony populacji z U2 do U1 (przynajmniej 5 par)
- Poprawa jakości siedliska z U1 do FV
(działania ochronne związane z poprawą warunków hydrologicznych)

fot. Paweł Białomyzy

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

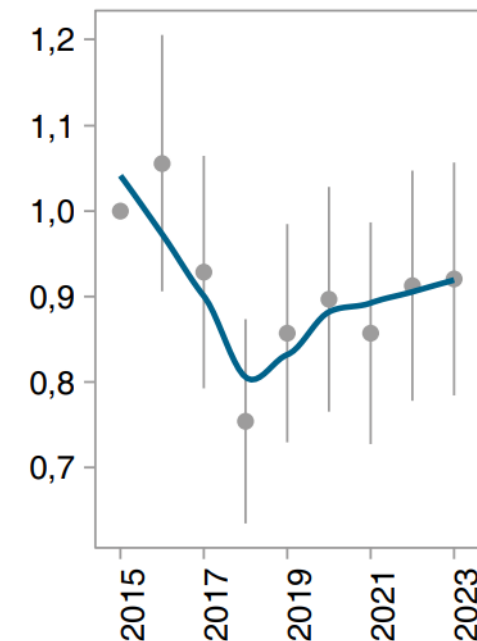

fot. Grzegorz Grygoruk

- Populacja krajowa szacowana jest na zaledwie 195-200 par (Beuch i in. 2023).
- Zagrożony (EN) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- W latach 2015-2018 spadek populacji o 20%.
- W ostatnich latach zmiana trendu (prawdopodobnie wpływ ochrony czynnej).

fot. Paweł Białomyzy

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

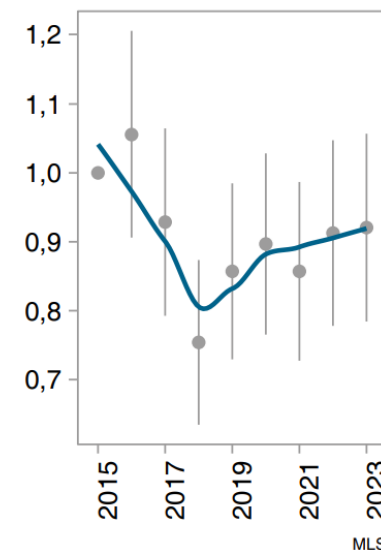

fot. Grzegorz Grygoruk

Liczebność w OSO Natura 2000 Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (pary)	Źródło
2005	5	Wilk 2010
2008	2	Pugacewicz 2009
2022	0	Ekspertyza zlecona przez RDOŚ (Białomyzy i in. 2022)

- Skuteczne programy ochronne w ostatnich latach (TP Bocian, PTOB).
- Pojedyncze pary w dolinie Nurca.

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

fot. Grzegorz Grygoruk

Liczebność wg SDF: 1-2 pary

Ocena ogólna SDF: C

Aktualna liczebność: 0 par (2022-2025)

Ocena stanu ochrony:

Populacja: U2

Siedlisko: U1

Szansa zachowania gatunku: U1

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

fot. Grzegorz Grygoruk

Zagrożenia istniejące

PA05

- Zaprzeszanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzeszanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA06

- Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych

PA22

- Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne (*niefunkcjonalne melioracje*)

PG22

- Zaniechanie akwakultury

PJ03

- Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu

Zagrożenia potencjalne

PA05

- Zaprzeszanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzeszanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*nawożenie*)

PB01

- Przekształcenie na las gruntów o innym użytkowaniu lub zalesianie (z wyłączeniem odwadniania)

PI01

- Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla UE

PM07

- Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu (*drapieżnictwo, sukcesja*)

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

Cele działań ochronnych

- Poprawa stanu ochrony populacji z U2 do U1 (1-3 pary)
- Poprawa jakości siedliska z U1 do FV
(działania ochronne związane z poprawą warunków hydrologicznych)

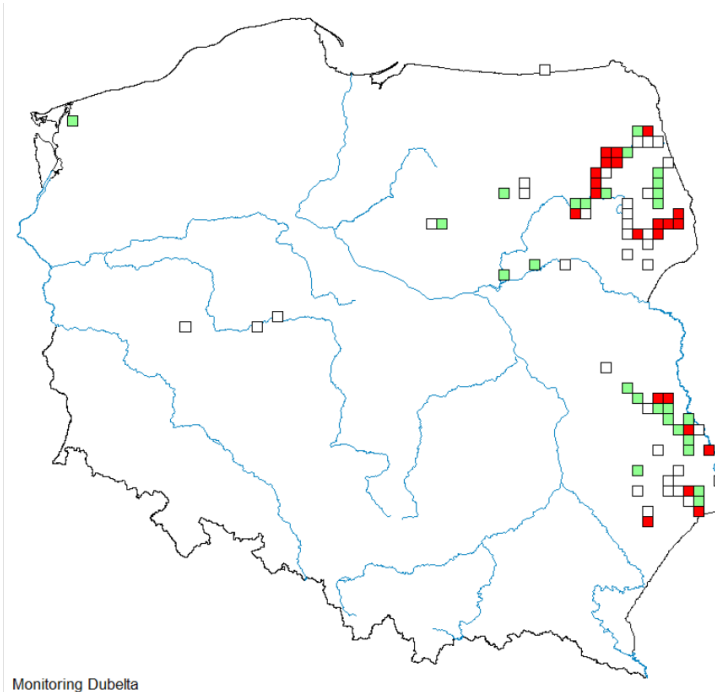
fot. Grzegorz Grygoruk

A154 dubelt *Gallinago media*

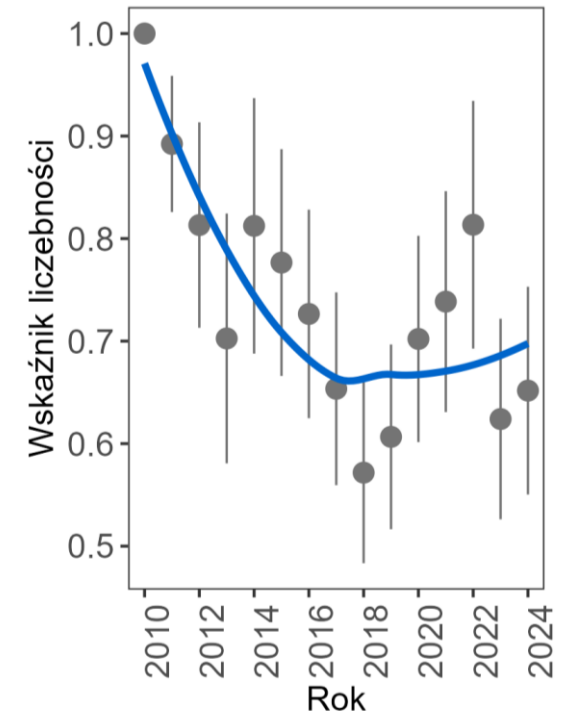

Fot. Grzegorz Grygoruk

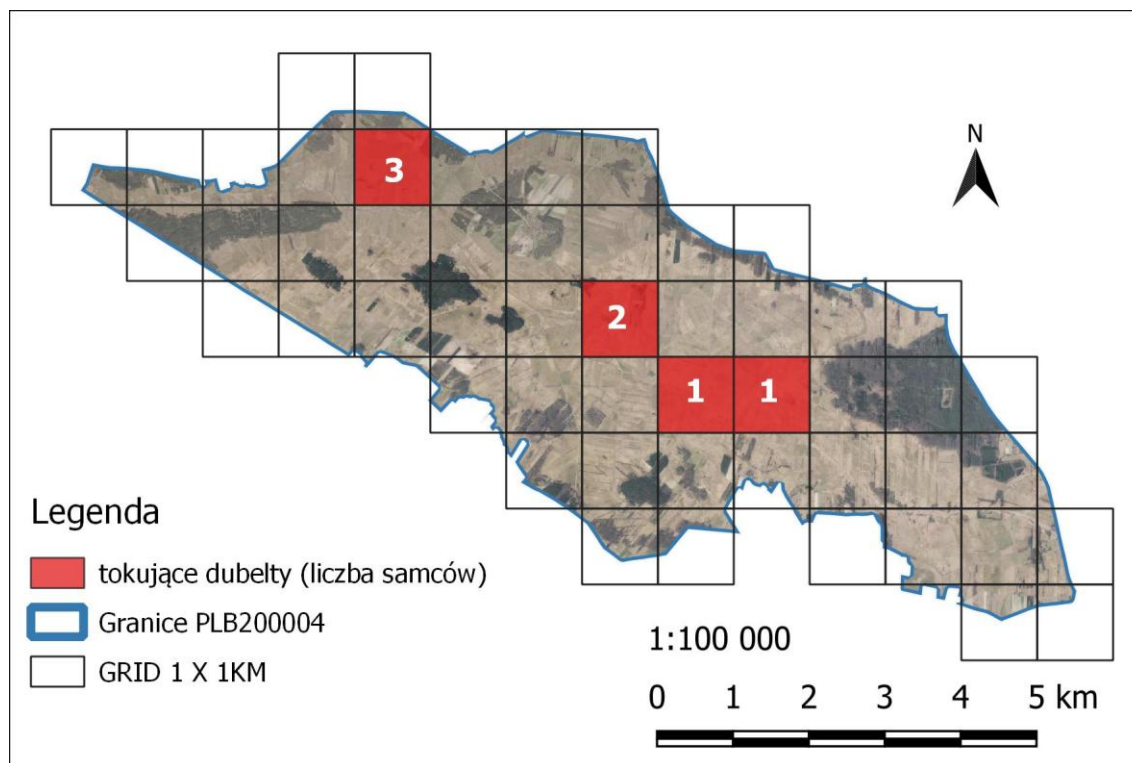
- W 2024 stwierdzono w Polsce 476 tokujących samców (program MDU).
- Zagrożony (EN) w skali kraju (Wilk i in. 2020).
- Trend spadkowy w latach 2010-2015.
- W ostatnich latach zmiana trendu (prawdopodobnie naturalne fluktuacje liczebności).

Monitoring Dubelta

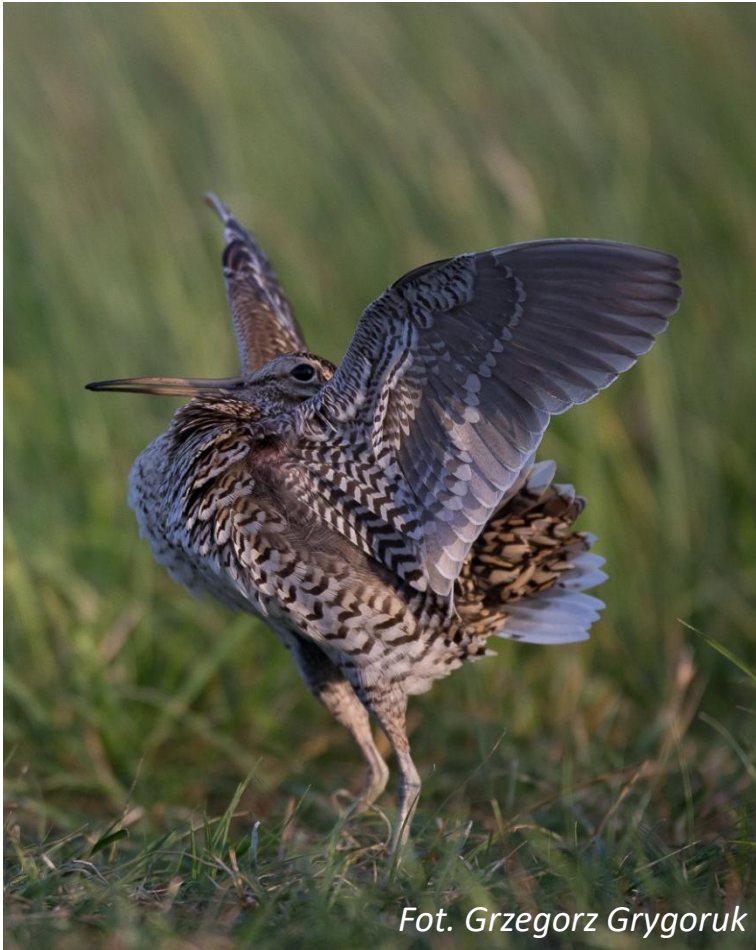
A154 dubelt *Gallinago media*

Liczebność w OSO Dolina Górnego Nurca

Lata	Liczebność (samce)	Źródło
2008	0	Pugacewicz 2009
2014	2	P. Białomyzy – dane niepublikowane
2016	10-15	P. Białomyzy – dane niepublikowane
2021	5 (10-12)	MDU, P. Białomyzy – dane niepublikowane
2022	3-7	Inwentaryzacja dubelta (Natura International), MDU
2023-2025	0-2	MDU

A154 dubelt *Gallinago media*

Fot. Grzegorz Grygoruk

Liczebność wg SDF: 1-3 samce

Ocena ogólna SDF: C

Aktualna ocena liczebności: 5-10 samców

Ocena stanu ochrony:

Populacja: U2

Siedlisko: U1

Szansa zachowania gatunku: U1

A154 dubelt *Gallinago media*

Zagrożenia istniejące

PA05

- Zaprzeszanie zarządzania/użytkowania użytków zielonych i innych systemów rolniczych i rolno-leśnych (np. zaprzestanie wypasu, koszenia lub tradycyjnego rolnictwa)

PA06

- Koszenie lub ścinanie biomasy na użytkach zielonych

PA22

- Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne (*niefunkcjonalne melioracje*)

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*wczesne koszenie niekoszonych wcześniej fragmentów łąk*)

PG22

- Zaniechanie akwakultury

PJ03

- Zmiany w reżimach opadowych spowodowane zmianami klimatu

Zagrożenia potencjalne

PA25

- Działalność rolnicza niewymieniona powyżej (*nawożenie*)

PF03

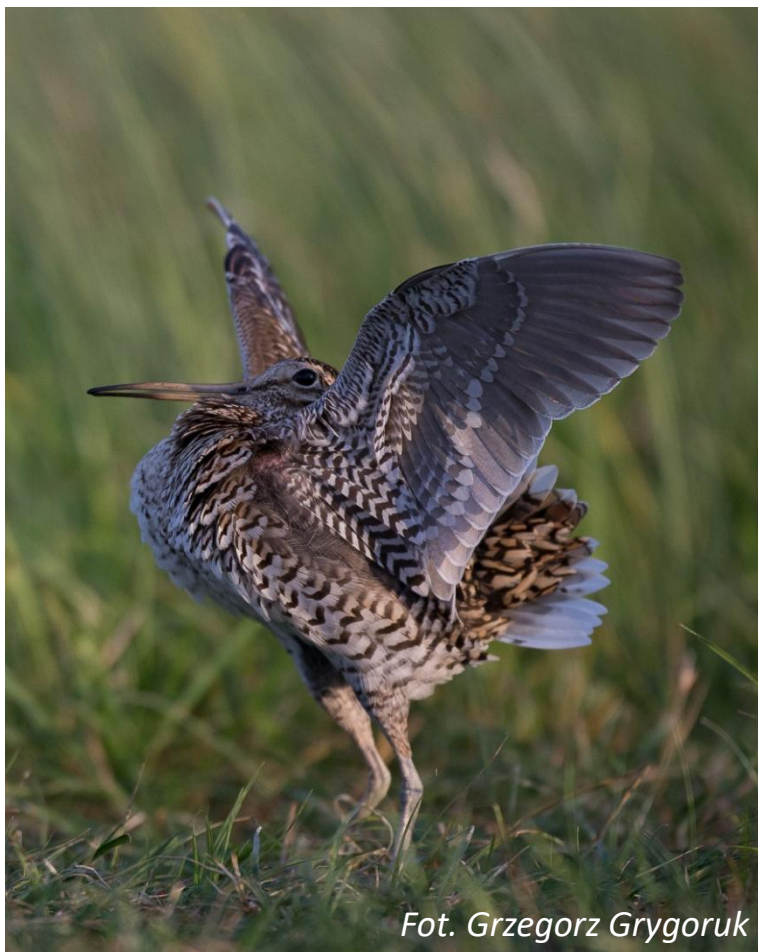
- Tworzenie lub rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej

PI01

- Inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla UE

PM07

- Procesy naturalne z wyłączeniem katastrof i procesów wywołanych działalnością człowieka lub zmianą klimatu (*drapieżnictwo, sukcesja*)

Fot. Grzegorz Grygoruk

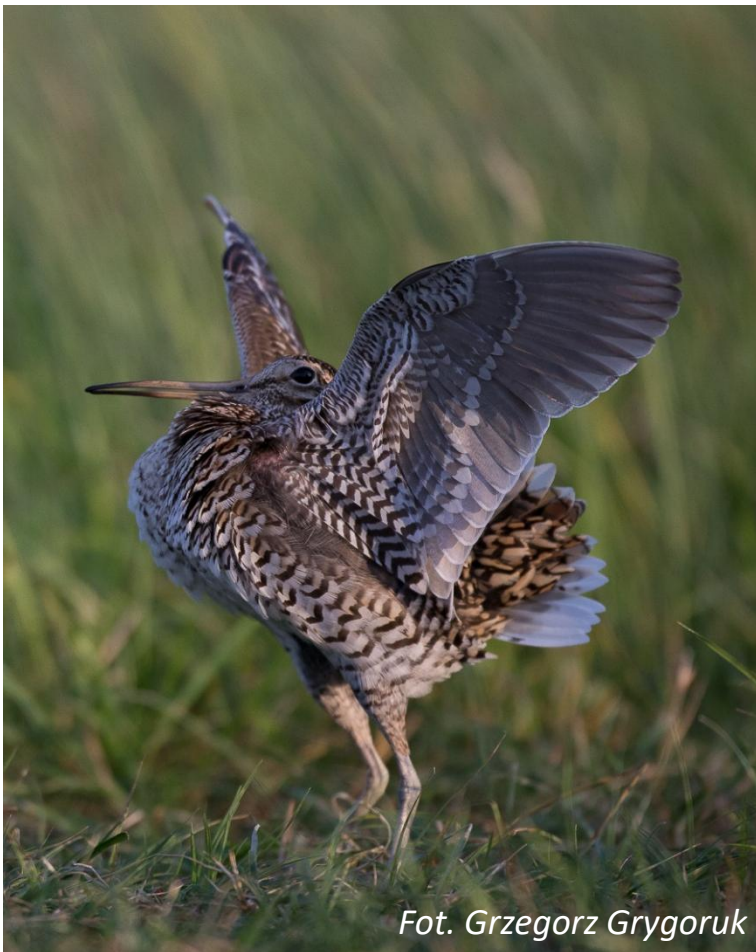
Trudności w określaniu zagrożeń zgodnie z instrukcją

Kod SDF 2.0 (dotychczasowe)	Kod EIONET (2019-2024) / SDF 3.0 (aktualne)
<u>J.02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie</u>	PA22 Odwadnianie w celu wykorzystania gruntów jako grunty rolne *kilka propozycji, najlepsza, ale nadal problematyczna
J.02.13 Zaniechanie gospodarki wodnej	PG22 Zaniechanie akwakultury *Kategoria zagrożeń: Wydobycie i uprawa zasobów biologicznych (innych niż rolnictwo i leśnictwo) *Niewłaściwe tłumaczenie?

Trudności w określaniu zagrożeń zgodnie z instrukcją

PL	Indukowane przez człowieka zmiany w reżimach wodnych
PL01	Pobór wód podziemnych, wód powierzchniowych lub wód mieszanych (czynniki mieszane lub nieznane)
PL02	Odwodnienia (czynniki mieszane lub nieznane)
PL03	Stare zapory lub inna przestarzała infrastruktura (czynniki mieszane lub nieznane)
PL04	Rozbudowa i eksploatacja zapór wodnych (czynniki mieszane lub nieznane)
PL05	Modyfikacja przepływu hydrologicznego (czynniki mieszane lub nieznane)
PL06	Fizyczne zmiany zbiorników wodnych (czynniki mieszane lub nieznane)

A154 dubelt *Gallinago media*

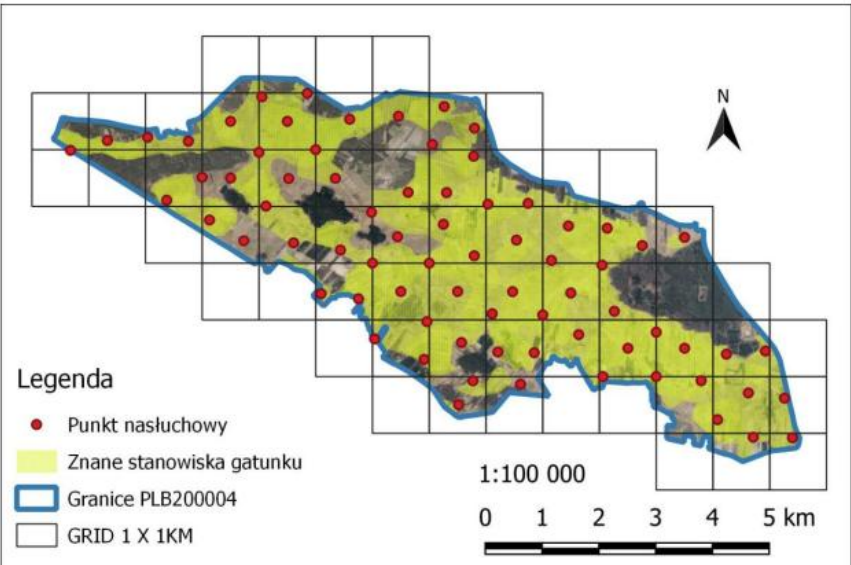

Fot. Grzegorz Grygoruk

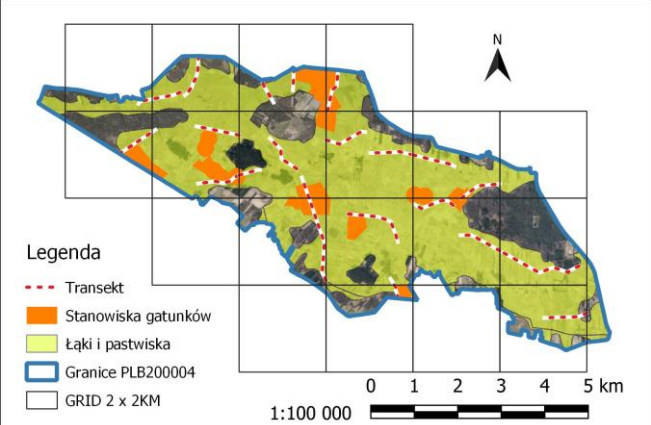
Cele działań ochronnych

- Utrzymanie obecnego stanu ochrony populacji na poziomie U1 (przynajmniej 5 samców)
- Poprawa jakości siedliska z U1 do FV
(działania ochronne związane z poprawą warunków hydrologicznych)

Działania ochronne z zakresu monitoringu

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Dwie kontrole nocne (zgodnie z metodyką GIOŚ) 5-minutowy nasłuch I kontrola 25.maja – 5 czerwca II kontrola 20.czerwca – 5 lipca 3-letni monitoring co 10 lat	75 punktów nasłuchowych w granicach obszaru Legenda • Punkt nasłuchowy ■ Znane stanowiska gatunku □ Granice PLB200004 □ GRID 1 X 1KM 1:100 000 0 1 2 3 4 5 km	RDOŚ w Białymstoku

Działania ochronne z zakresu monitoringu

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
A156 Rycyk <i>Limosa limosa</i> <i>i</i> A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	Monitoring siewek łąkowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (realizowany corocznie od 2021 r)	2 kwadraty 2x2km	GIOŚ
	Monitoring gatunków na całości obszaru 2-letni monitoring co 6 lat Metodyka zgodnie z PMŚ 3 kontrole w sezonie: I 15-25 kwietnia II 1-10 maja III 1-10 czerwca	Transekty we wszystkich potencjalnych siedliskach 	RDOŚ w Białymstoku

Działania ochronne z zakresu monitoringu

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
A084 Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	Monitoring Ptaków Drapieżnych (działanie już realizowane corocznie)	Kwadrat 10x10 km częściowo obejmujący obszar ostoi	GIOŚ
	Monitoring z punktów obserwacyjnych Metodyka zgodnie z PMŚ 2 kontrole w sezonie lęgowym: I 5-25 maja II 1-20 lipca Prace prowadzone co 6 lat	5 punktów obserwacyjnych w granicach obszaru	RDOŚ w Białymstoku

Działania ochronne z zakresu monitoringu

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
A154 Dubelt <i>Gallinago media</i>	Ocena presji drapieżników naziemnych na lęgach poprzez monitoring sukcesu gniazdowego ptaków siewkowych	Siedliska gatunków	RDOŚ w Białymstoku
A156 Rycyk <i>Limosa limosa</i>			
A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>			

ANALIZA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

L.p.	Tytuł opracowania	Ustalenia w dokumencie mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Wskazania do zmian
1	Prognoza oddziaływania do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kleszczele przyjęte Uchwałą nr XXXI/269/2023 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 31 marca 2023 r.	W dokumencie wskazano konieczność weryfikacji lokalizacji działań ochronnych dla A160 Kulika wielkiego (<i>Numenius arquata</i>) w obrębie ewidencyjnym Pogreby. Dokument wskazuje także, że potencjalna rozbudowa DK66 - obejście drogowe zabytkowego centrum – znajdująca się na krawędzi obszaru PLB20004 nie została wystarczająco przeanalizowana pod kątem oddziaływania na przedmioty ochrony PLB200004.	Brak wskazań
2	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kleszczele przyjęte Uchwałą nr XXXI/269/2023 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 31 marca 2023 r.	W dokumencie zawarte są zapisy dotyczące wyeliminowania intensywnego ruchu samochodowego z zabytkowego centrum miasta z jednoczesnym rozwiązaniem kolizji przebiegu drogi krajowej przez tereny mieszkaniowe miasta poprzez budowę obejścia drogowego w ciągu DK66. Wrysowany natomiast na rysunku Studium przebieg tego obejścia należy traktować jako orientacyjny i pożądane jest określenie wytycznych technicznych dla obwodnicy i przeprowadzenie studiów, które doprecyzują optymalny jej przebieg.	Brak wskazań
3	Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe, Gmina Kleszczele, 2025	W dokumencie wskazano konieczność weryfikacji lokalizacji działań ochronnych dla A160 Kulika wielkiego (<i>Numenius arquata</i>) w obrębie ewidencyjnym Pogreby.	Brak wskazań

ANALIZA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

L.p.	Tytuł opracowania	Ustalenia w dokumencie mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Wskazania do zmian
4	Prognoza oddziaływania na środowisko do Planu Ogólnego Gminy Kleszczele	Zgodnie z zapisami na str. 72 dokumentu: „W odniesieniu do PLB200004 Dolina Górnego Nurca (OSO) – wzdłuż jego wschodniej granicy, w sąsiedztwie istniejącej linii kolejowej od ponad trzech dekad planowane jest obejście drogowe drogi krajowej nr 66, wytyczone przed ustanowieniem obszaru Natura 2000, które miało miejsce w 2008 r. Ponieważ nie wykonano studiów na potrzeby budowy obejścia, nie opracowano założeń technicznych oraz nie wyznaczono liniami rozgraniczającymi pasa drogowego oraz skrzyżowań, obejście nie mogło być wydzielone jako strefa komunikacyjna (SK) i nie ma podstaw do badania jego oddziaływania na środowisko w ramach oceny Planu Ogólnego Gminy. W strefie 500 m od tego obszaru Natura 2000 znajdują się istniejące tereny zainwestowane miasta Kleszczele, oddzielone od Obszaru OSO strefą komunikacyjną zawierającą tereny drogi krajowej, dróg wojewódzkich oraz kolei. Mając na uwadze barierę przestrzenną jaką jest strefa komunikacyjna oraz jej oddziaływania na środowisko, ewentualne przedsięwzięcia realizowane w strefie 500 m od granicy Obszaru OSO w niewielkim stopniu mogą wywołać presję istotną dla funkcjonowania Obszaru OSO zwłaszcza, że za wyjątkiem strefy 3SP zlokalizowanej w rejonie skrzyżowania kolei, drogi krajowej i drogi wojewódzkiej – wszystkie pozostałe strefy planistyczne odzwierciedlają zasięg istniejącego zagospodarowania (fragmenty 3SJ, 5SJ, 6SJ, 1SW, 14SJ). Obszary uzupełnienia zabudowy w strefie 500 m od Obszaru OSO zawierają się w tzw. strefach zainwestowania. Bardzo ograniczona powierzchnia OUZ wyznaczona w POG w praktyce stwarza możliwość tylko do drobnych uzupełnień lub adaptacji zabudowy w ramach procedur ustalania warunków zabudowy”	Brak wskazań

ANALIZA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

L.p.	Tytuł opracowania	Ustalenia w dokumencie mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Wskazania do zmian
5	Plan Ogólny Gminy Kleszczele – w opracowaniu na podstawie Uchwały nr XXXVIII/327/2024 Rady Miejskiej w Kleszczelach z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Kleszczele	Dokument w opracowaniu - nie jest obecnie dostępny do wglądu	Uwzględnienie w dokumencie zapisów zawartych w PZO odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony OSO Dolina Górnego Nurca PLB200004.
6	Program ochrony środowiska dla Gminy Orla do 2026 r. z perspektywą do 2030r.	Dokument nie zawiera zapisów, które w negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony OSO Dolina Górnego Nurca PLB200004	Brak wskazań
7	Potencjalne MPZP w Gminie Orla (jeszcze nie przystąpiono do ich sporządzenia)	Do Urzędu Gminy wpłynęły wnioski o sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla farm wiatrowych w odległości ok. 500 m od granic OSO Dolina Górnego Nurca. Na chwilę obecną nie podjęto uchwały o przystąpieniu do realizacji MPZP na podstawie tych wniosków	W przypadku podjęcia decyzji o realizacji farm wiatrowych na terenie gminy, zaleca się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod te inwestycje
8	Strategia Rozwoju Gminy Orla na lata 2026 – 2035, przyjęta Uchwałą Rady Gminy Orla nr VIII/69/25 z dnia 30 maja 2025 r. w sprawie określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Orla na lata	Dokument w opracowaniu - nie jest obecnie dostępny do wglądu	Uwzględnienie w dokumencie zapisów zawartych w PZO odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony OSO Dolina Górnego Nurca PLB200004

ANALIZA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

L.p.	Tytuł opracowania	Ustalenia w dokumencie mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Wskazania do zmian
8	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orla, zatwierdzone Uchwałą Nr XXXVII/174/02 Rady Gminy Orla z dnia 10 października 2002 r. z uwzględnieniem zmian wprowadzonych uchwałą Nr XXVIII/236/10 Rady Gminy Orla z dnia 10 lutego 2010 r., uchwałą Nr XXVIII/237/10 Rady Gminy Orla z dnia 10 lutego 2010 r., uchwałą Nr XII/90/12 Rady Gminy Orla z dnia 31 sierpnia 2012 r. oraz uchwałą Nr XXXII/274/22 Rady Gminy Orla z dnia 28 lipca 2022 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Orla	Na terenie gminy istnieje farma wiatrowa (FW Orla o mocy 37,5 MW złożona z 15 turbin) i sukcesywnie powstają farmy fotowoltaiczne (str. 14, 115). Zabezpieczenie terenów cennych przyrodniczo, rolniczo, historycznie czy też narażonych na podtopienia, powinno odbywać się poprzez sporządzanie dla tych obszarów planów miejscowych (17). Przy wyznaczaniu nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie istotne jest jednak uwzględnienie wymagań wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, a zwłaszcza obszarów objętych formami ochrony przyrody, lasów, trwałych użytków zielonych, zadrzewień i dolin rzecznych oraz terenów rolniczych najwyższych klas bonitacyjnych. Należy również pamiętać, iż nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim na obszarach, które z obiektywnych przyczyn są najbardziej atrakcyjne dla zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze (str. 64)	Brak wskazań
9	Plan Ogólny Gminy, przyjęty przez Radę Gminy Orla w dniu 27 marca 2025 r. Uchwałą nr VII/53/25 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Orla	Dokument w opracowaniu - nie jest obecnie dostępny do wglądu	W przypadku podjęcia decyzji o realizacji farm wiatrowych na terenie gminy, zaleca się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod te inwestycje
10	Plan Ogólny Gminy, przyjęty Uchwałą nr XI/52/2025 Rady Gminy Boćki z dnia 14 marca 2025 r. w sprawie	Dokument w opracowaniu - nie jest obecnie dostępny do wglądu	Zaleca się uwzględnienie w dokumencie zapisów zawartych w PZO odnośnie działań ochronnych dla przedmiotów ochrony OSO

ANALIZA DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

L.p.	Tytuł opracowania	Ustalenia w dokumencie mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Wskazania do zmian
11	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Boćki, na podstawie Uchwały nr XI/53/2025 Rady Gminy Boćki z dnia 14 marca 2025 r. (dokument w opracowaniu)	Dokument w opracowaniu – nie jest obecnie dostępny do wglądu W Diagnostyce na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Boćki nie wskazano zapisów, które w negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony	Brak wskazań
12	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boćki przyjęte Uchwałą nr XII/80/2012 Rady Gminy Boćki z dnia 30 sierpnia 2012	Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy poprzez: ochronę i wzbogacanie walorów przyrodniczych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym. W Studium określa się również możliwość budowy elektrowni wiatrowych (farm wiatrowych i pojedynczych elektrowni wiatrowych) oraz biogazowi rolniczych (poza granicami obszarów chronionych)	Brak wskazań

**BRAK ZAPISÓW MOGĄCYCH MIEĆ NEGATYWNY
WPŁYW NA PRZEDMIOTY OCHRONY OSO DOLINA
GÓRNEGO NURCA PLB200004**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Literatura

Beuch S., Ławicki Ł., Wylegała P., Sikora A., Betleja J., Bzoma S., Cenian Z., Cymbała R., Czechowski P., Czyż S., Dębowski P., Dylik A., Górski A., Guzik W., Hayatli F., Jankowski K., Kajzer Z., Krajewski Ł., Łukasik D., Matyjasiak Ł., Neubauer G., Obłozza P., Sielicki S., Smyk B., Stasiak K., Wardecki Ł., Wężyk M., Wieloch M., Woźniak B., Zielińska M., Zieliński P., Chodkiewicz T. 2023. Kartoteka Rzadkich Ptaków w Polsce w roku 2021 – gatunki lęgowe. *Ornis Pol.* 64: 313–351.

Beuch S., Chodkiewicz T., Przymencki M., Wardecki Ł., Sikora A., Neubauer G., Smyk B., Marchowski D., Ławicki Ł., Meissner W., Chylarecki P. 2024. Monitoring Ptaków Polski w latach 2021–2024. *Biuletyn Monitoringu Przyrody* 28: 1–108.

BirdLife International (2021) European Red List of Birds. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Budka, M., Kokociński, P., Bogawski, P., Nowak M., Białas J. T., Machura M. Seasonal changes in distribution and abundance of a local Corncrake population. *J Ornithol* 162, 17–29 (2021).

Krupiński D., Lewtak J., Kuczyński L. 2014. Krajowy Plan Ochrony Błotniaka Łąkowego. Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”, Warszawa.

Kuczyński L., Wierzbicka A., Krupiński D. 2020. Krajowy cenzus błotniaka łąkowego w latach 2018–2019. Raport końcowy (National survey of the Montagu’s Harrier in years 2018–2019. Final report). Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”, Warszawa.

Pugaczewicz E. 2009. Dolina Górnego Nurca PLB200004 (IBA PL056). W: Chmielewski S., Stelmach R. 2009. Ostoje ptaków w Polsce – wyniki inwentaryzacji, część I: s. 71-80. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.

Tumiel T., Białomyzy P., Budka M., Dojlida M., Henel K., Krajewski Ł., Marczakiewicz P., Pugaczewicz E., Potocka M., Świętochowski P. 2024. Regres populacji cietrzewia *Lyrurus tetrix* na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 2006-2023. *Ornis Polonica* 65. 171-183.

Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP, Marki.

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

